

03. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bir masal uyarlama örneği: Ağlayan narla gülen ayva masalı¹

Haktan KAPLAN²

Meral DOĞRU³

APA: Kaplan, H. & Doğru, M. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bir masal uyarlama örneği: Ağlayan narla gülen ayva masalı. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (31), 30-46. DOI: 10.29000/rumelide.1220213.

Öz

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde özgün metin kullanımı gerek Türkiye’de gerekse yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe öğreten eğitimciler için son dönemlerde üzerinde durulan önemli bir konudur. Bununla birlikte özgün metin kullanımında birtakım sorunlar da ortaya çıkmaktadır. Özgün metinlerin çeşitliliğinden yararlanmak öğrenilen dilde belirli bir bilgi düzeyini gerektirmektedir. Dolayısıyla başlangıç ve orta düzeydeki öğrenciler için özgün metinlerle çalışmak kolay olmamaktadır. Bu bağlamda başlangıç ve orta düzeydeki öğrencilere sunulmak amacıyla hem ders kitaplarında hem de yardımcı kaynak okuma kitaplarında özgün metinler belirli ölçütler çerçevesinde sadeleştirilerek yabancı dil öğretiminde kullanıma sunulmaktadır. Özgün metinler olarak sıralayacağımız destanlar, masallar, halk hikâyeleri bu türün başında gelmektedir. Adı geçen bu metinler, dil öğretiminin yanında kültür aktarımı hususunda da eğitimcilerle yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde halk edebiyatı ürünleri büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada, Anadolu sahası masallarından biri olan “Ağlayan Narla Gülen Ayva” masalı yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireyler için B1 düzeyine uyarlanmıştır. Bu uyarlama doğrultusunda adı geçen masal metin uyarlama tekniklerinden sadeleştirme, genişletme ve kolaylaştırma yöntemleriyle B1 düzeyine indirgenmiştir. Sadeleştirme işleminde hem sezgisel hem de yapısal yaklaşım bir arada uygulanmıştır. Masalın giriş ve sonuç bölümüne sezgisel yaklaşım temel alınarak içerik sadeleştirme işlemi yapılmıştır. Genişletme işleminde bazı düzey üstü kelime ve kelime gruplarının metinden çıkartılması yerine bu kelime ve kelime gruplarını açıklayıcı bağlamlar eklenmiştir. Genişletme işlemi uygulanan kelime ve kelime grupları kırmızı renkle verilmiştir. Kolaylaştırma işleminde ise metinde geçen düzey üstü kelimelerin açıklamalarının yer aldığı bir sözlükçe oluşturulmuştur. Bu çalışmanın, halk edebiyatı mahsulleri olan destan, efsane, masal ve halk hikâyesi gibi anlatıların metin uyarlama tekniklerinden yararlanılarak yeni metin uyarlamalarına yol göstereceği öngörülmektedir.

Anahtar kelimeler: Masal, halk edebiyatı, metin uyarlama, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, B1 seviyesi

¹ ETİK: Bu makale için Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Bilimsel Etik Değerlendirme Kurulunca 30.09.2022 tarihli, 2022/104 sayılı kararlar ve oybirliğiyle etik uygunluk raporu verilmiştir.

² Öğr. Gör. Dr., Selçuk Üniversitesi, Türk Dili Bölüm Başkanlığı (Konya, Türkiye), haktan.kaplan@gmail.com, 0000-0001-6693-6766 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 02.11.2022-kabul tarihi: 20.12.2022; DOI: 10.29000/rumelide.1220213]

³ Öğr. Gör. Dr., Selçuk Üniversitesi, TÖMER (Konya, Türkiye), meraldogru@selcuk.edu.tr, 0000-0002-7379-2147

Adaptation of a tale in teaching Turkish as a foreign language example: The tale of weeping pomegranate and laughing quince

Abstract

The use of original texts in teaching Turkish as a foreign language is an important issue that has recently been emphasized for instructors teaching Turkish as a foreign language both in Turkey and abroad. However, some problems arise in the use of original text. Benefiting from the diversity of original texts requires a certain level of knowledge in the learned language. Therefore, working with original texts is not easy for beginners and intermediate students. In this context, original texts in both textbooks and supplementary reading books are simplified within the framework of certain criteria and offered for use in foreign language teaching in order to be presented to beginner and intermediate level students. Epics, fairy tales and folk tales, which we will list as original texts, are at the forefront of this genre. These texts help educators in terms of cultural transfer as well as language teaching. In this context, folk literature products are of great importance in teaching Turkish as a foreign language. In this study, one of the Anatolian folk tales, “weeping pomegranate and laughing quince”, was adapted to B1 level for individuals learning Turkish as a foreign language. In line with this adaptation, the aforementioned tale has been reduced to B1 level with simplification, expansion and facilitation methods from text adaptation techniques. In the simplification process, both the heuristic and the structural approach were applied together. The content simplification process has been made on the basis of an intuitive approach to the introduction and conclusion of the tale. In the expansion process, instead of removing some upper-level words and phrases from the text, contexts describing these words and phrases were added. The words and word groups that have been expanded are given in red. In the facilitation process, a dictionary has created with the explanations of the upper-level words in the text. It is predicted that this study will lead to new text adaptations by using text adaptation techniques of folk literature products such as epic, legend, fairy tale and folk tale.

Keywords: Tale, folk literature, text adaptation, teaching Turkish as a foreign language, B1 level

1. Giriş

Yabancı dil öğretiminde okuma-anlama becerisinin öğrenciye kazandırılmasına yönelik tüm girdiler ve bu girdilerin anlaşılma düzeyleri büyük önem arz etmektedir. Dolayısıyla hedef dili öğrenen bireylerin okuma metinlerinin seçilmesi dikkat gerektiren bir husustur. Zira okuduğunu anlamayan birey karamsarlığa düşecek, hedef dile karşı bir önyargıya kapılacaktır.

Gerek ana dil gerekse yabancı dil ediniminde okumanın oldukça önemli bir yeri bulunmaktadır. Okuma sadece metindeki sembollerin seslendirilmesi olarak düşünülmemelidir. Okuma, bireyin hayatının neredeyse her bölümünde aktif olarak kullandığı anlama becerisinin en önemli parçasıdır. Bu bağlamda okuma becerisi bireylerin tüm hayatını ve öğrenme gelişimini etkileyen bir yetidir.

Ana dil öğretiminde oldukça zor ve karmaşık olan okuduğunu anlama süreci yabancı dil öğretiminde daha da zor bir süreç hâline gelmektedir. Hem bireyin hem de öğreticinin seçtiği okuma metinlerinde yer alan kelimelerin, gramer yapılarının ve kurgunun öğrencinin seviyesinin üstünde olması Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylerin okuduğunu anlamasına engel olabilmektedir. Bununla birlikte yabancı dili öğrenmek isteyen bireyin dilsel girdi eksikliği, toplumsal değerlerin farklılığı, kendi dilinde

kullandığı yöntem ve tekniklerin hedef dildeki okuma stratejisine yansıtılmaması, hedef dilde yazılmış okuma metinlerinde yer alan kültürel unsurlara ilgisizlik vb. sebepler hedef dildeki okuma-anlama becerisini etkilemektedir (Özcan ve Batur, 2021, s.229).

Yabancı dil öğretiminde özgün ya da değiştirilmiş metin kullanımı, uzun yıllardır tartışılan bir konudur. Yabancı dil öğretiminde yapılan uygulamalı çalışmalarda, bazen özgün metinler bazen de değiştirilmiş metinlerle öğrencilerin gelişme gösterdiği görülmüştür. Dolayısıyla yabancı dil öğretiminde kullanılmak üzere hazırlanan yapay metinler hedef dilin doğal kullanım özelliklerini göstermediğinden, iletişimsel becerinin geliştirilmesine önem veren çağdaş yaklaşımların, özgün metinlerle çalışılması gerektiği açıktır (Bölükbaş, 2015, s.933). Bu bağlamda yabancı dil olarak Türkçe öğrenen yahut öğrenecek olan bireylere verilen okuma metinlerinin seçimi oldukça önemlidir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylere metin seçiminde kültürel tarihleri, ilgileri, algıları, Türkçeye karşı olan motivasyonları, ana dillerinin Türkçe ile olan yapısal farklılıkları ve benzerlikleri, bireylerin yaşları vb. özellikler dikkate alınmalıdır. Ayrıca öğrencilere verilen okuma metinleri öğrencilerin ilgisini çekmeli, metin akıcı olmalı, öğrencinin derste öğrendiği dil bilgisi yapılarını içermeli ve öğrencinin metni anlamlandırmasına katkı sağlayacak metnin içeriğinde bazı kolaylaştırıcı unsurlar da bulunmalıdır (Özcan ve Batur, 2021, s.229).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde okuma becerisi önemli bir basamaktır. Dolayısıyla okuma becerisinin kazandırılmasına ve geliştirilmesine yönelik Türkçenin söz varlığını barındıran, Türk kültürünü yansıtan edebî metinler oldukça önemlidir. Bu edebî metinler arasında Türk kültürünü yansıtan efsaneler, destanlar, masallar gibi Türk halk edebiyatının önemli ürünleri yadsınamayacak derecede önem arz etmektedir.

Dünyanın çeşitli ülkelerinden farklı sebeplerle Türkiye'ye gelen yabancı uyruklu bireyler Türkçe öğrenmek için üniversitelerde ve farklı devlet kurumlarının bünyesinde yer alan Türkçe öğretim merkezlerinde (TÖMER) yabancı dil olarak Türkçe öğrenmektedir. Bahsi geçen kurumlarda kullanılan ders kitapları okuma metinleri yönünden yetersiz bir durumdadır. Ayrıca bazı kitaplarda yer alan okuma metinleri yukarıda da bahsettiğimiz üzere yapay metinler olduğundan Türk kültürünü, örf ve adetlerini yeterince yansıtamamaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin hem Türk kültürüne adapte olabilmeleri hem de seviyelerine göre okuma metinleri bulabilmeleri, bunu yaparken de sıkıcı, tekdüze olmayan metin seçimleri gerekmektedir. Bu bağlamda yapmış olduğumuz bu çalışma Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylere yönelik okuma materyali geliştirme noktasında alana katkı sunacağı öngörülen bir metin uyarlama örneği ve önerisi sunmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda yapılan çalışmada "Ağlayan Narla Gülen Ayva" masalı metin uyarlama tekniklerinin yardımıyla B1 seviyesine uyarlanmıştır. Adı geçen masalın birden fazla varyantları söz konusudur. Bu çalışmada Saim SAKAOĞLU tarafından derlenen (2002) masal metni ile Aziz AYVA tarafından derlenen (2004) masal metinlerini ele aldık. Her iki masal metni konu olarak birbirine oldukça yakın olmakla birlikte, aralarında sadece ağız farklılıkları söz konusudur. Seçilen bu masal, dil öğretiminin en önemli unsurları arasında olan kültür aktarımı açısından oldukça önemlidir. Bunun yanında öğrenciyi sıkımayacak ve Türkçe öğrenimini tekdüzelikten kurtararak okuma dersine farklı bir heyecan getirecektir. Tüm bunlar dikkate alındığında çalışmanın alana katkı sunacağı düşünülmektedir.

2. Yabancı dil öğretiminde metin değiştirimi

Gerek yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde gerekse diğer tüm yabancı dil öğretimlerinde öğrencilerin hedef dilde okuduğunu anlayabilmesi oldukça önemlidir. Bu becerinin geliştirilebilmesi için

öğrencilerin çok fazla okuma yapması gerekmektedir. Ancak okunacak metin öğrenciyi sıkmamalı öğrencinin öğrenme isteğini güdülemelidir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğrencilerin kullandıkları öğrenme materyalleri kurumdan kuruma farklılık göstermektedir. Bununla birlikte öğrencilerin okuma becerisini geliştirmeleri için hazırlanmış kitaplar da çok yaygın değildir. Bu bakımdan hem öğretmenler hem de yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireyler dil seviyelerine göre hazırlanmış okuma metinlerinin eksikliklerini hissetmektedir. Bu eksikliğe binaen dil öğrencileri tarafından hazırlanan ve derslerde yardımcı materyal olarak kullanılan masal, efsane, destan gibi Türk halk edebiyatı ürünleri öğrencinin düzeyine uygun şekilde uyarlanıp okuma metni olarak kullanılmaktadır. Ancak yapılan bu uygulama çoğu zaman metnin ana örgüsünün dışına çıkmakta ve orijinal metne yeni bir yorum getirmektedir. Bu yanlışı ve metin uyarlama eksikliğini gidermek için çalışmanın bu bölümünde, özgün metin ve değiştirilmiş metin kullanımı, söz konusu metinlerin olumlu ve olumsuz yanları, metin değiştirim yolları ve farklı araştırmacıların metin değiştirim ölçütleri ele alınacaktır.

Metin değiştirim veya metin uyarlama işlemi, zayıf okuyucular (Candido, et al., 2009); işitme engelli bireyler (Daelemans, et al., 2004), çocuklar (De Belder and Moens, 2010), yabancı dil öğrenenler (Petersen and Ostendorf, 2007) gibi farklı okuyucu grupları için yapılabilir. Ayrıca metin değiştirim tekniği, konuşma kaybı (aphasia), yazı okuma bozukluğu (dyslexia) gibi doğal sebeplerle veya hastalığa bağlı olarak meydana gelmiş, bilişsel bozuklukları olan kişiler için de yapılabilir. Bu teknik yukarıda yer alan sebepler neticesinde okuyucuyu uzun-birleşik cümlelerden, edilgen yapılardan, kurallı olmayan sözdizimlerinden, kurtarmaktadır. Bu sayede okuyucu metin değiştirim tekniği uygulanmış metni daha iyi anlayacak ve kendine olan güveni artacaktır (akt, Durmuş, 2013a s.397; Margarido vd., 2008, s.315; Siddharthan, 2004, s.24; Specia, 2010, s.30).

Metin değiştirim (text modification) kavramıyla birlikte, sadeleştirme, genişletme ve kolaylaştırma kavramları da ele alınmaktadır. Söz konusu kavramların genel anlamda birbirlerinden ayrıldıkları noktalar bulunmaktadır. Sadeleştirme kavramı, bir metnin daha anlaşılır boyuta getirilmesi olarak ifade edilmektedir. Sadeleştirme işlemi sadece yabancı dil öğrenenler için değil aynı zamanda yaşlı bireyler, özel okuma ve anlama gereksinimi olan bireyler gibi birçok okuyucu kitlesi için de kullanılmaktadır (Sagion, vd. 2011). Bir diğer metin değiştirim tekniği olan genişletme işlemi sadeleştirme tekniğine alternatif olarak düşünülebilir. Şöyle ki bir metinde yer alan karmaşık ve öğrencinin seviyesinin üstündeki dil bilgisi yapıları metinden çıkarılarak bu yapılar üzerinde tekrar ve açıklama gibi farklı teknikler kullanılır. Böylece öğrenciye anlayabileceği bilgi girdisi sağlanarak metin daha anlaşılır bir hâle getirilir (Long 1996). Bir diğer metin değiştirim tekniği, kolaylaştırmadır. Kolaylaştırma tekniği, okumayı eğlenceli ve amaca daha uygun bir hâle getirmektedir. Bu tekniklerin dışında Nation (2001) metin uyarlama da görüşme tekniğinden de bahsetmektedir. Ancak bu teknik sadeleştirme, genişletme ve kolaylaştırmadan yapısal olarak farklı bir tekniktir. Sadeleştirme, genişletme ve kolaylaştırma teknikleri metin üzerinde yapılırken adı geçen görüşme tekniği ise çoğunlukla bir sınıf ortamında uygulanan ve mülakat, gözlem ve görüşme gibi farklı veri toplama araçlarının kullanıldığı bir uygulamadır (akt. Özcan ve Batur, 2021, s.231). Biz yapmış olduğumuz bu çalışmada sadece metin değiştirim tekniklerinden metin üzerinde uygulanan sadeleştirme, genişletme ve kolaylaştırma tekniklerini kullandık.

2.1. Sadeleştirme tekniği

Metin değiştirim tekniklerinden biri olan sadeleştirme tekniği, özgün bir metnin hedef kitlenin seviyesine göre yeniden düzenlenerek daha anlaşılır hâle getirilmesi olarak tanımlanabilir. Dolayısıyla sadeleştirme tekniği sayesinde hedef kitle, toplum içinde daha rahat etkileşime geçebilmekte böylece okuma ve anlama becerilerini daha rahat geliştirmektedir.

Yabancı dil öğretiminde özellikle temel seviyelerdeki öğrencilerin düzeylerine uygun özgün metin bulmak oldukça zordur. Bu nedenle birçok eğitimci ana dil ortamlarında üretilmiş metinleri değiştirerek öğrencilerine sunmaktadır. Metin sadeleştirme tekniği, ikinci/yabancı dil öğrencisine sunulan metnin, karmaşık dil bilgisi özelliklerinin giderilmesinin yanında anlaşılması güç söz varlığının değiştirilmesi, yapısal özelliklerinin ve içeriğinin hedef dili öğrenen öğrencinin düzeyine göre yeniden oluşturulması esasına dayanmaktadır (Durmuş, 2013b, s.1298).

Metin sadeleştirmedeki temel amaç metin üzerinde yapısal değişiklikler yaparak metnin anlamlandırılmasını artırmaktır (Mapleson, 2006). Böylece yabancı dil öğrenen bireyler metni daha iyi anlayacak ve bazı bilinmeyen dilbilimsel yapılar kontrol altına alınacaktır. Metin sadeleştirme tekniği temel olarak iki yöntem üzerinden yapılmaktadır. İlki sezgisel yöntemdir. Bu yöntemde sadeleştirme işlemini yapan eğitimci kendi tecrübelerini de sadeleştirme işlemine eklemektedir. Sezgisel yöntem sadeleştirme işlemini yapan yazara belirli düzeydeki öğrencilerin neler öğrenmesi gerektiğine yönelik kendi öznel yaklaşımını kullanma şansı vermektedir (Allen, 2009). Bu yöntem sadeleştirme tekniğinde oldukça sık kullanılan bir metot olmakla birlikte yazarın sezgisine kişisel inançlarına ve bir metni neyin daha okunaklı yaptığına yönelik küçük önsezilerini göstermesine imkân vermektedir (Lotherington ve Wolosyzn, 1993). Sadeleştirme işleminde kullanılan diğer yöntem ise yapısal yaklaşım metodudur. Yapısal yaklaşım yönteminde yabancı dil öğrenen bireyler okuma ve anlama becerilerini daha etkili bir şekilde geliştirmek için seviyelere indirgenmiş okuma materyallerini kullanır. Bu yöntemde öğrencinin seviyesine okuma materyali hem dil bilgisi hem de söz varlığı yönünden öğrencinin düzeyine indirgenir. Bu yöntemde yazar, okuma materyallerini geliştirirken seviyelere göre daha önceden tanımlanmış kelime ve yapı listelerini kullanmaktadır (Nuan, 1993). Tüm bu teknikler göze alındığında metin sadeleştirmesinde bulundurulması gereken en önemli nokta, metinde öğrencilerin bildiği ve bilmediği yapıların dengesini sağlamaktır.

2.2. Genişletme tekniği

Metin değiştirim teknikleri arasında sadeleştirme tekniğiyle birlikte genişletme tekniği de oldukça sık kullanılmaktadır. Sadeleştirme tekniğinde; daha kısa tümceler, basit cümle yapıları, anlaşılması kolay söz varlığı, kurallı cümleler yer alırken, genişletmede ise bir metni daha kapsamlı hâle getirmek için yinelemeler, eş anlamlı sözcükler vb. yer almaktadır. Genişletme tekniği yabancı dil öğretiminde öğrencilerin anlama düzeyini artırmak amacıyla metne açıklayıcı bilgilerin eklenmesi, iletinin/anlamın ve yapının açık hâle getirilmesi olarak tanımlanmaktadır (Durmuş, 2013b, s.1300).

Genişletme tekniğinde, sadeleştirmede olduğu gibi özgün metinlerde yer alan düzey üstü sözcük ve sözcük gruplarının yerine düzeye uygun halleri kullanılmaz. Bunun yerine düzey üstü olan kelime ve kelime grupları metinde korunarak ilgili kelimenin öncesine veya sonrasına açıklayıcı unsurlar eklenir. Böylece sadeleştirme tekniğinin aksine daha geniş, daha hacimli metinler ortaya çıkar. Bu yöntem öğrencinin metinde yer alan düzey üstü kelime ve kelime gruplarının azaltılmasına gerek kalmadan anlaşılabilir girdi sağlamaktadır. Ayrıca öğrencinin gelecekte maruz kalacağı yeni kelime ve kelime

gruplarına alışmasında etkili olmaktadır. Krashen (1985) genişletme tekniği üzerine yapmış olduğu çalışmasında; girdi+1 (Input+1) teorisine vurgu yapmaktadır. Krashen (1985)'e göre öğrenciye bulunduğu düzeyin bir miktar üzerinde bilgi girdisi verilmelidir. Böylece öğretilmek istenen bilgi, öğrenci tarafından daha iyi anlamlandırılacak ve gelecek seviyelerde daha başarılı olacaktır.

Sadeleştirme ve genişletme teknikleriyle ilgili yapılan çalışmalara baktığımızda birbirinden farklı sonuçlar görölmektedir. Ancak her iki teknik üzerine yapılan çalışmalarda genel kanı iki değiştirim metodunun da okuduğunu anlama üzerinde olumlu etkilere sahip olduğudur.

2.3. Kolaylaştırma tekniği

Kolaylaştırma tekniği, metinde yer alan sözcükleri değiştirmeden, okumayı daha anlaşılır kılmak için metne şemalar, resimler, grafik ve tablolar, metin özetleri, sözlükler/açıklamalar, yönlendirme soruları ve başlıklar gibi farklı türde destekler eklemeye olarak tanımlanmaktadır (Nation, 2001; Sandom, 2013, s.68). Tanımdan da anlaşılacağı üzere kolaylaştırma tekniği metnin erişim yapısını geliştirmekte ve bireye ek bir öğrenim metodu sunmaktadır.

Kolaylaştırma, sadece metin sunumunda kullanılan bir teknik değildir. Bu teknik aynı zamanda öğrencinin metni kendisi için sadeleştirmesine yardımcı olan bir öğrenme stratejisidir. Sadeleştirme metodunda odak, metinken; kolaylaştırma metodunda ise odak, öğrenci üzerinde toplanmaktadır. Dolayısıyla sadeleştirme, probleme öğretim açısından yaklaşmakta; kolaylaştırma ise öğrenim açısından ele almaktadır. Dahası sadeleştirme de asıl odak, metin üzerinedir ve alınan girdi sorunu ikincildir. Kolaylaştırma da ise birincil odak, alınan girdi üzerinedir ve nadiren metin değiştirimine gerek duyulur (Bhatia, 1983, s.46).

Kolaylaştırma tekniğini daha basit anlama indirgeyecek olursak; kolaylaştırmanın temel amacı metnin kolay anlaşılmasından çok, metnin öğrenci için daha eğlenceli, yaratıcı ve dilsel girdi açısından daha üst düzey bir form almasıdır. Dolayısıyla kolaylaştırma, bir öğrenme stratejisidir. Okuyucu için metni anlaşılır bir hâle getirmez; bunun yerine öğrencinin metni kendi başına anlamasına rehberlik eder. Kolaylaştırmanın bu özel yönü, onu diğer metin uyarlama metotlarından ayırmaktadır (Özcan ve Batur, 2021, s.233).

3. Yöntem

Anadolu kültür coğrafyasında en çok bilinen masallardan biri olan ve günümüze kadar anlatılagelen Ağlayan Narla Gülen Ayva Masalı içerisinde yer alan gerek kültürel unsurlar gerekse sözcük hazinesi bakımından yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılması gereken halk edebiyatı mahsullerindedir. Bu kapsamda adı geçen masalı B1 düzeyine uyarlamayı amaçlayan bu çalışma betimsel bir çalışmadır.

Bu çalışmada, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında uyarlanan metin değiştirim ölçütleriyle B1 düzeyine uygun, anlaşılır ve okunabilir anlatı metninin ortaya konması amaçlanmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda izlenen yöntemler aşağıda ayrıntılı olarak açıklanmış ve bulgular kısmında ilgili masaldan örnekler sunulmuştur.

3.1. Verilerin toplanması ve analizi

Avrupa Dil Portfolyosu'nda yer alan konulara göre şekillenen Ankara Üniversitesi TÖMER, Yeni Hitit 2 (Orta, B1), Gazi TÖMER (B1 Orta Düzey), Yeni İstanbul Türkçe Öğretim Seti (B1), Yedi İklim Türkçe (B1), Gökkuşluğu (B1) ve İzmir Yabancılar İçin Türkçe ders kitapları taranmış ve B1 düzeyine ilişkin dil bilgisi konular belirlenmiştir. Ayrıca sadeleştirme sürecinde söz varlığı noktasında TDK'nin Büyük Türkçe Sözlük 'ünden (2011) de faydalanılmıştır.

Sonraki aşamada B1 düzeyine uyarlanacak ilgili masalın özgün hâli MS Word dosyasına kaydedilmiştir. Orijinal metnin Word dosyasına kaydedilmesinden sonra özgün metinde yer alan her bir cümle bir satıra gelecek şekilde Excel dosyasına işlenerek hem özgün metnin hem de düzeylere göre değiştirilmiş cümlelerin içerdikleri seslem, sözcük ve tümce sayıları belirlenmiştir.

Metin değiştirim aşamasında ilk olarak sadeleştirme ve genişletme teknikleri uygulanmıştır. En son aşamada ise kolaylaştırma işlemi yapılmıştır. Metin uyarlama tekniklerinden ilki olan sadeleştirme işlemi üç aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk olarak masalın içeriği sadeleştirilmiş, sonrasında cümle ve sözcüksel sadeleştirme yapılmıştır. Masalın içeriğinin sadeleştirilmesi esnasında konu bütünlüğüne dokunulmadan sadece olay dışı unsurlar ayıklanmış ve masaldan çıkarılmıştır. Bununla birlikte masalda bulunan ve tekrar tekrar ifade edilen cümle kalıpları da ayıklanmıştır. Cümle sadeleştirmesinde ise devrik cümleler düzeltilmiş, uzun cümleler ise iki cümle şekline dönüştürülmüştür. Böylece masalda yer alan paragraflar daha anlaşılır bir hâle gelmiştir. B1 düzeyinin üstünde yer alan bağlaçlar ve dil bilgisi yapıları belirlenmiş, bunlar yerine düzeye uygun bağlaç ve dil bilgisi yapıları kullanılmıştır. B1 seviyesinin üstünde yer alan bağlaçların belirlenmesinde ve bunlar yerine seviyeye uygun bağlaçların kullanılmasında Karatay ve Kaya (2019)'nın *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Bağlaçlar için Çerçeve Programı* adlı çalışmasından yararlanılmıştır. Ayrıca B1 düzeyine uygun dil bilgisi yapılarını belirlemek amacı ile yukarıda adı geçen yabancılar için Türkçe ders kitaplarında yer alan dilbilgisi yapıları ayrı ayrı MS Word dosyasına kaydedilmiştir. Sözcüksel sadeleştirme işleminde düzey üstü kelime ve kelime grupları belirlenmiştir. Belirlenen kelime ve kelime gruplarının yerine düzeye uygun kelimeler seçilmiştir. Bu işlem yapılırken Aydın (2015)'in *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders ve Okuma Kitaplarındaki Kelime Sıklığı ve Seviyelerine Göre Sözcük Hazinesi Çalışması*, Erol (2014) 'un *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Temel Seviyede Kelime Edinimi* ve Aşçı ve Kaplan'ın (2021) *Yabancılar İçin Türkçe Okuma Kitabı Yenisey B1/B2* çalışmalarından yararlanılmıştır.

Ağlayan Narla Gülen Ayva masalının B1 düzeyine uyarlanması aşamasında yararlanılan bir diğer teknik, genişletme tekniğidir. Bu işlem tek aşamada gerçekleşmiştir. Krashen (1985)'in girdi+1 (input+1) teorisini dikkate alarak öğrencinin çağrışım yoluyla anlayabileceği bazı düzey üstü kelimeler masal içerisinde korunmuştur. Bu koruma işlemi sırasında ihtiyaca binaen bazı kelimelerin öncesinde veya sonrasında açıklayıcı birtakım bilgiler verilmiştir. Masal metninin uyarlanmış hâlinde düzey üstü olan kelime ve kelime grupları renklendirilerek gösterilmiştir. Araştırmacılar tarafından bu kelime ve kelime grupları kırmızı renk ile renklendirilmiştir. Bu renklendirmenin amacı, okuyucunun dikkatini bu kelimeler üzerine çekmektedir.

Son olarak başvuru bir diğer metin değiştirim metodu, kolaylaştırma işlemidir. Sadeleştirme işlemi sırasında korunan bazı düzey üstü kelime ve kelime grupları numaralandırılmıştır. Bununla birlikte numaralandırılan bu kelimeler ***kalın*** ve ***italik*** puntuyla yazılarak uyarlanmış metnin sonuna

kelimelerin anlamını açıklayan bir sözlükçe eklenmiştir. Buradaki temel amaç bilgiyi öğrenciye doğrudan vermek yerine öğrencinin bilgiyi kendisinin edinmesini sağlamaktır.

B1 düzeyine uyarlanmış Ağlayan Narla Gülen Ayva masalı uzman görüşlerini almak üzere Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi alanında en az sekiz yıl çalışmış olan beş uzmana gönderilmiştir. İlgili eğitimden hem masalın orijinal hâlini hem de uyarlanmış hâlini okumaları istenmiştir. Bununla birlikte masalın uyarlanmış hâlini kendi sınıflarında uygulamaları da istenmiştir. Okumaların ve uygulamaların ardından eğitimden alınan değerlendirme raporu aracılığıyla masala ve sözlükçeye nihai hâli verilmiştir.

4. B1 düzeyine uyarlanmış metin örneği

4.1. Ağlayan Narla Gülen Ayva masalı

Bir varmış, bir yokmuş... Memleketin birinde kudretli, güçlü bir padişah varmış. Bu padişahın hiç oğlu yokmuş, bütün çocukları kızmış. Hanımı yine gebe, hamile olmuş. Padişah, hanımını doğumdan önce çok korkutmuş:

“Eğer bu sefer de kızsı seni de kızsını da öldüreceğim.”

Dokuz ay, dokuz saat tamam olur, kadın yine bir kız doğurur. Başlar ağlamaya kadın, ebeye sorar:

“Hanım, niçin ağlıyorsun?”

“Kocam oğlan istiyordu, çocuk yine kız oldu. Şimdi çocuğu da beni de öldürecek.”

“Adam sen de... Dur bakalım, bir plan yapar, kocana söyleriz.”

Padişaha bir oğlu olduğunu söylerler. Çocuk büyüdükçe de erkek elbiseleri giydirirler. Çocuk büyür, on-on iki yaşlarına gelir. Padişah der ki:

“Hanım, hazırlıklara başla. Çocuk büyüdü. Neredeyse on beş yaşına girecek. Sünnet zamanı geldi. Oğlumuz sünnet olacak.”

Kızın annesini bir korku alır. Korkmaya başlar. Bir taraftan da büyük bir meydana kazanlar kurulur. Padişah, tellallar¹ çağırır:

“Yedi yaşından yetmiş yaşına kadar herkes toplansın.”

Herkes meydana gelir, insanlar yemekler yer. Sünnet zamanı yaklaşır. Herkes yemekleyen kız ağlayarak annesine gider:

“Anne, Allah'a ısmarladık, artık beni öldü diye düşün. Senin canını kurtarmak için bu memleketi terk edip gideceğim.”

Kızla annesi vedalaşırlar. Kız gizlice kaçarak babasının tarlalarından birine girer. Burada karşısına bir beyaz at çıkar:

“Şehzadem², niçin ağlıyorsun?”

“Niçin ağlamayayım, ben doğduğum zaman babama oğlan diye bildirmişler. Halbuki ben, kızım. Babam bugün beni sünnetim olacak; kız olduğumu duyduktan sonra annemi de beni de öldürecek. Onun için kaçıyorum.”

“Peki, ben seni kurtaracağım. Şimdi bana bineceksin, babanın önünden bir o tarafa süreceksin, bir bu tarafa süreceksin. Kaçacağın zaman ata güçlü bir şekilde vur, babana Allah'a ismarladık de, git. Önce Allah'ın izniyle ben seni kurtarırım.”

Kız atın gözlerinden öper, üzerine biner. Babasının yanına gider:

“Baba, izninle sünnet olmadan bir iki **cirit** oynayayım.”

“Tabii **evladım**, çocuğum oyna.”

Bir süre meydana gidip geldikten sonra babasının yanına yaklaşarak:

“Baba, Allah'a ismarladık, dualarınızdan beni eksik etmeyin.” deyip ata güçlü bir şekilde vurup gider. Oğlan, atı ile birlikte oradan kaçıp gider. O kara at meğer **peri**ymiş⁴! Bu çocuğu altı aylık yere yarım saatte götürür. Bunlar başka bir memlekete varırlar. Herkeste bir telaş, bir üzüntü, bir endişe; yemekler pişiyor, aşçılar durmadan yemek koyuyorlar. Kız, ata der ki:

“Ben bu memlekette **ne edeceğim**, ne yapacağım?”

“Sen onların yanına gidersin, seni de hizmetçi almalarını söylersin.”

“Ya bir problemle olsa ne yapacağım?”

“Sana sırtımdan birkaç kıl veririm, zor durumda kaldığın zaman kılları birbirine çarparsın, ben hemen gelirim.”

Orada kız ile at birbirlerinden ayrılırlar. Kız **aşçıbaşımın**, şefin yanına gider:

“Beni yanınıza hizmetçi alır mısınız?”

“Alırım oğlum, herkes burada yemek yiyor, gel sen de ye.”

Kız orada erkek elbisesi ile hizmete başlar. Akşam olunca oradakilerden birine sorar:

“Bu **telaşınız**, aceleniz nedir, bana da anlatır mısınız?”

“Oğlum, telaşımızı nasıl anlatayım sana. Bu memlekete yılda bir defa **dev**⁵ gelir, padişahını yer. Padişahımızı yiyecek diye dev gelmeden önce **tedbir**, önlem aldık, üzüntümüz bitene kadar açlık çekmeyeceğiz.”

“Bu iş nasıl olacak?”

“Bu gece devin gelme zamanı padişahın kapısı açık bırakılır, Bir yıl daha kimseye dokunmaz.”

“Peki bu dev öldüremiyor musunuz?”

“Öldüremiyoruz.”

Akşam olup da herkes evlerine gidince kız, dev gelmeden önce, kılları birbirine sürter, at gelir:

“Yaaa at! Bu memleketin böyle bir **usulü**, yöntemi varmış. Ben bu devî öldürebilir miyim?”

“Öldürebilirsin şehzadem.”

“Bana bir kılıç getir öyleyse. Ama, bir vuruşta devî ikiye parçalasın.”

At gidip bir kılıç getirir, şehzadeye söyler:

“Aman şehzadem seni göreyim, sakın bir daha vurma. Bir daha vursan dev canlanır, bir daha öldüremezsin. O sana: ‘**Yiğitsen**, güçlüysen bir daha vur’ der, sakın vurma. De ki: “Ben annemden bir kere doğdum.”

Kız kılıcı alıp kapıları açık olan saraya gider. Bir kapının anahtar deliğinden bakar ki bir kız hem **gergef**, nakış işliyor hem de ağlıyor. Elbiseleri de hep **allı**, kırmızılı. Bu, padişahın küçük kızı imiş. Yanındaki odada beyazlar giyinmiş kız... O da hem ağlamış hem de kumaşın üzerine değişik şekiller yapmış. Bu da padişahın ortanca kızımış. Üçüncü odada da padişahın büyük kızı karaları giymiş; hem ağlamış hem de kumaşın üzerine değişik şekiller yapmış.

Kırmızılı giyinmiş kadına âşık olmuş, ama kendi de kız, o da kız. Bir de **kulak verir**, dinler, bir gürültü var dışarıda. Bir ses, bir çatırtı. Dev gelip doğrudan padişahın odasına girer. Padişah da korkusundan yatağında ölü gibi yatıyor. Dev padişaha yaklaşır yaklaşmaz kız arkasından deve kılıcı öyle bir indirir ki devî ikiye böler. Dev seslenir:

“Ey insanoğlu! Yiğitsen bir daha vur.”

“Ben annemden bir kere doğdum, iki kere doğsaydım belki bir daha vururdum.”

Dev ölür. Kız hemen cebinden bıçağını çıkartıp devin sağ kulağını keser, cebine koyar.

Sabahleyin padişah uyanır ki dev ölmüş, kendisi canlı. **Minare**⁶ gibi bir dev, evin yüzüne devrilmiş. Padişah hemen sokağa çıkıp, tellalları çağırmadan bağırmağa başlar:

“Ey, bu devî kim öldürdüyse çıksın, ona bu dünyada mal, para, her şey vereceğim ama **diğer dünyasına** yani ahretliğine karışmam.” Aşçılardan biri ortaya çıkar:

“Ben öldürdüm padişahım.” Padişah bu kişinin dünyada ihtiyacı olan mal, para, vb. her şeyi verir. Hizmet edenlerden biri de gidip kendisinin öldürdüğünü söyler, padişah ona da mal, para, vb. her şey verir. Aşçılardan biri bu oğlanı da padişaha gönderip para alması için isteklendirir. Aşçı ile birlikte padişahın karşısına çıkarlar:

“Padişahım, devî asıl öldüren benim.”

“Oğlum, senin yaşın küçük, devî öldürmeye gücün yetmez. Para istiyorsan vereyim.”

“Padişahım, bakın bakalım devin sağ kulağı üstünde mi, değil mi? Devi ben öldürdüm, öldürdükten sonra da kulağını kesip cebime koydum.”

Padişah bakar ki, gerçekten de devin kulağı yok. Oğlana sorar:

“Oğlum, dileğini iste.”

“Dileğim, senin kırmızılar giyen *cariyendir*⁷ sultanım.”

“Oğlum, keşke ya siyah giyen cariyemi ya da beyaz giyen cariyemi istesen. Kırmızılı giyen kızım biraz fenadır, onu yola getiremeyiz. Neyse mademki ölümünden kurtardın, onu sana veririm. Kızıma sorayım, gelirse alır gidersen.”

“Kızım, bak bu genç erkek beni ölümünden kurtardı, seni ona vereceğim.”

“Baba, bu akşam düşünüyem de ben cevabımı yarın sabah bildiririm.”

Bu kız da periler padişahının oğlunu sevmiş, onunla görüşmüş, onunla buluşmuş. Akşam olunca padişahın erkeğe benzer kız, kırmızılar giyen cariyenin anahtar deliğinden cariyeyi seyreder. Cariye bir altın leğen getirip içine su koyar. Gidip pencereyi açar, bir kuş gelir. Hareket ederek, suya girip yıkandıktan sonra bir genç erkek olur. Kırmızılı cariyeye ile eğlenirler, söyleşirler, gülerler. Ayrılacakları zaman kız:

“*Gözümün nuru*⁸, babam bugün beni bir zavallı erkeğe vermek istedi, ne dersin?”

“O da mı dert. Sen ondan devlerin *şimşir tarağını*⁹ istersin, oraya giden de gelmez. Devler onu öldürür, biz de kurtulmuş oluruz.” Kız da bunları kapıdan dinler, sonra gidip yatar. Sabah olunca padişahın karşısına çıkar.

“Padişahım, kızınıza sorun bakalım ne diyecek.” Kızı çağırır:

“Baba, bir arzum var, onu yerine getirirse onunla giderim, yoksa gitmem.”

“Söyle bakalım kızım arzun neymiş?”

“Devlerin şimşir tarağını istiyorum.” Padişah oğlana dönüp:

“Oğlum, getirebilir misin?”

“Padişahım, getiririm.”

Oğlan şeklindeki kız, tarağı getirmek için dışarı çıkınca kolları birbirine çarpar, at gelir:

“Beni devlerin memleketine götürceksin, devlerin şimşir tarağını getireceğim.”

“Peki, bin sırtıma.” Kız atın sırtına biner, devlerin sınırına gelince:

“Şehzadem, içeri gir, eğer devlerin gözleri açıksa anla ki uyuyorlar; yok kapalı ise anla ki uyanıklar. Ondan yararlan. Hemen şimsir tarağı al, sakın arkana dönüp bakma, benim yanıma kaç, ben seni kurtarırım.”

Kız, atın dediği gibi gider. Devlerin gözlerinin açık olduğunu görünce uykuda olduklarını anlar, hemen şimsir tarağı alıp atın yanına gelir. At da bunu alıp kaçar. Kız tarağı getirip padişaha verir:

“Padişahım, **arzu ettiğiniz**, istediğiniz tarağı getirdim, bakalım kızınızın başka isteği var mı?”

Kız yine ertesi sabah söylemek şartıyla babasından bir gece daha izin ister. Kız, gece de cariyenin odasının anahtar deliğinden olup bitenleri görür. Kuş, cariyenin açtığı pencereden girip altın **leğendeki**¹⁰ suda yıkandıktan sonra yakışıklı bir delikanlı olur. Cariye buna der ki:

“**İki gözüm**¹¹, zavallı oğlan arzu ettiğimiz tarağı babama getirdi, şimdi ne yapacağız?”

“Devlerin aynasını isteriz.” Kız bunları duyduktan sonra anahtar deliğinden bakmayı bırakıp yatmaya gider. Sabah olunca padişah kızını çağırır:

“Kızım ne istiyorsun?”

“Devlerin aynasını istiyorum babacığım.”

Kız kılları sürterek atı çağırır, onun yardımı ile tarağı getirdiği gibi aynayı da getirip padişaha verir. Kız bir **arzus**¹², isteği daha olduğunu, eğer devlerin kilimini getirirse o delikanlıya gideceğini söyler.

Kız dışarı çıkınca kılları birbirine sürterek atı çağırır, atına binip devlerin sınırına gelirler. At orada kalır, kız **kilimi**¹² almak için gider. Bakar ki devlerin gözleri açık, onları uyandırmadan kilimi toplayıp kaçar. Devlerin sınırındaki suyun ortasına gelince devler uyanıp kötü dua ederler: “Kız isen erkek, erkek isen kız olasıñ.” Üçüncü eşyalarını da götürünce devler kızıp bu **bedduayı**¹³ edince hemen kabul olmuş ve kız, oğlan olmuş. At da kızın oğlan olduğunu anlar ve der ki:

“Şehzadem, bundan sonra sana sevgim birken beş olacak. Artık oğlan oldun, Allah’ın izniyle korkudan çıktık, haydi bakalım.”

Padişahın huzuruna çıkıp kilimi verir; kız ise en son bir arzusu daha olduğunu, onu da yarın sabah söyleyeceğini bildirir.

O gece kuş yine gelip camdan içeri girer. Kız da kapıda bunları dinler:

“İki gözümün nuru, o zavallı oğlan arzu ettiğimiz kilimi de getirdi.”

“**Aman**¹⁴, senin de düşündüğün şeye bak. Ben peri padişahının oğlu olayım da o işi başaramayacak mıyım? Elbette ki bu işi de başaracağım. Bizim bahçede ağlayan narla gülen ayva ağaçları vardır. Narın yanına gidince ağlamaya başlar, ayvanın yanına gidince gülmeye başlar. O zamana kadar ben de askerimle kurduğum tuzakta onun tüylerini dökerim.”

Sabah olunca padişah kızını çağırıp ne istediğini sorar, o da:

“Baba, ağlayan narla gülen ayva ağaçlarının meyvelerini istiyorum, bu son isteğimdir. Bunu da getirirse onunla evlenirim.”

“Getirebilir misin oğlum?”

“Getiririm padişahım. Ama, hiç ayva güler de nar ağlar mı?” Kız yola çıkar, kılları birbirine sürter, at gelir. Ata binip yola çıkarlar. Bir süre gittikten sonra ilerde birkaç çocuğun kavga ettiğini görürler. At şehzadeye der ki:

“Şehzadem, ileride çocuklar kavga ediyorlar. Bunlar padişah çocuklarıydı, babaları ölünce bütün mallarını yediler, bitirdiler. Bir yağmurluk, bir şapka, bir *ok*¹⁵, bir de *yay*¹⁶ kaldı; onları bölüşemiyorlar. Oraya gidince ok ile yayı fırlatırsın. Onlar almak için gidince yağmurluk ile şapkayı alır yerine biraz altın bırakırsın. Onlar bize ileride lazım olacak.”

Oğlan atın dediği gibi yapar. Bakar ki iki oğlan çocuğu kavga ediyorlar:

“Durun bakalım, niye kavga ediyorsunuz?”

“Ya kardeş, babamız öldü, bütün malını yedik, şimdi ise elimizde bunlar kaldı, onları da paylaşamıyoruz.”

“Ok ile yayı bana verin, ben yayı uzaklara hızlıca atacağım. Hanginiz erken getirirse yağmurluk da onun, şapka da onun olacak. Bu işi kabul eder misiniz?”

“Ederiz.” derler. Şehzade oku hızlıca atınca onlar da arkasından giderler. Bu da oraya biraz altın bırakıp yağmurluk ile şapkayı alıp yola devam eder. Periler padişahının bahçesine yaklaşıncaya at der ki:

“Başına bu şapkayı örttüğün zaman seni kimse göremez. Ağlayan narla gülen ayvanın yanına gidince bu yağmurluğu ağaçlara *çal*, vur. Yağmurluğu ağaçlara vurduktan sonra ağaçları kökünden çıkartıp kucağına alacaksın. Onlar senden meyvelerini istediler, sen ağaçlarını kucaklayıp götürceksin.”

Şapkayı örtüp bahçeye giren oğlan her tarafın asker dolu olduğunu görür. Bütün bahçenin her yerinde karınca gibi birçok askerler varmış. Askerlerin yanından geçerse de askerler bunu göremezler. İçeriye, padişahın sarayına girer, kırmızılı cariye, padişahın oğlu ile koltukta oturuyor. Öğle yemeği gelir. Bu da oturup onlarla yemek yer, bir el fazladan *siniye*¹⁷ gidip gelir. Kız der ki:

“İki gözüm, babam beni bu oğlana verirse nasıl olacak.”

“Dur bakalım, oğlan buraya gelince onu *parçalarız*, döveriz.” Halbuki oğlanda orada, onlarla beraber yemek yiyor, eli siniye gidip gelir, kimse göremez. Yemekten sonra kız oğlana bir mendil hediye eder:

“Al bu mendil benden sana hediye olsun.” Oğlan da mendili alıp oturduğu yerin üzerine koyar. Şapkanın altındaki oğlan ise mendili oturduğu yerin üzerinden alıp cebine koyar. Dışarıya çıkıp yağmurluğu ağaçlara vurup kökünden çıkarır, kucağına alıp atın üzerine bindiği zaman bağırır:

“Ey peri padişahının oğlu, ben *hünerimi*, yeteneğimi *belli ettim*, gösterdim sen de hünerini belli et.” At bunu alınca havalanır, getirir padişahın sarayının yakınına bırakır.

Peri padişahının oğlu dışarı çıkar ki askerler şaşkın bir *hâldeler*¹⁸:

“Padişahım, ne duruyorsun, ağaçları kökünden söküp götürmüşler. Nasıl oldu bir türlü anlayamadık?”

Padişahın oğlu içeri gelip kıza der ki:

“Senin verdiğin mendili aldı, siniye gitti geldi, bizimle yemeği yedi, ağaçları kökünden çıkardı, götürdü. Sen, benden çok ona uygunsun. Şimdiden sonra sen benim dünya ahret kardeşimsin.” Kızı oradan alıp evlerine koyar, vedalaşıp ayrılırlar.

Padişah ağaçları görür görmez kızını çağırıp başka arzusu olup olmadığını sorar, o da:

“Baba, başka arzum yok. Hepsi yerine geldi, beni artık verebilirsin.”

Kırk gün, kırk gece düğün yaparlar, bunları içeri atarlar. Bir süre burada kaldıktan sonra oğlan padişaha der ki:

“Padişahım, ben babama gideceğim bana **müsaade**¹⁹.”

Padişah, kızına yükü ağır olmayan fakat çok pahalı, değerli eşyaları verir. Oğlan karısını alıp babasının memleketine doğru yola çıkar. Yaklaşınca babasına **müjdeciler**, haberciler gönderir. Babası oğlunu topla, tüfekte, davulla zurnayla karşılar:

“Oğlum, niye kaçmıştın, başından neler geçti, anlat bakalım.” Bu da başından geçenleri anlatmaya başlar:

“Kaçmamın sebebi, ben doğduğumda kızmışım, bütün bunlar başımdan geçti, devler bana kötü dualar etti, oğlan oldum. Annem ve beni öldürme diye kaçtım.”

Padişah kızar: “**Cellat**²⁰, benim çocuğuma niye bu kadar eziyet ettin?” diye karısının boynunu kestirmek ister. Oğlan, babasının ayaklarına kapanır, ona yalvarır:

“Baba, annem de **can korkusundan**, ölüm korkusundan yaptı. Yoksa oğlan olmayacaktım. Annemi **bağışla**, affet.”

Padişah, oğlunun isteği üzerine annesini bağışlar, Yeniden kırk gün, kırk gece düğün ederler. Yiyip içip isteklerine kavuşurlar, **darısı hepimizin başına**²¹.

5. Sözlükçe

1. Tellal (**Crier**): Eskiden bir haberi halka duyurmak için çarşıda, pazarda dolaşarak bağırın kişi.
2. Şehzade (**Prince**): Padişahların ve oğullarının erkek çocuklarına verilen unvan.
3. Cirit (**Javelin**): Atların üzerinde oynanan oyun.
4. Peri (**Fairy**): Doğaüstü güçleri olduğuna inanılan, hayal ürünü varlık.
5. Dev (**Giant**): Korkunç, çok büyük ve olağanüstü güçlü masal yaratığı.
6. Minare (**Minaret**): Camilerde ezan okunan yer, çoğunlukla taştan, yüksek ve ince yapı.

7. Cariye (**Concubine**): Yabancı ülkelerden getirilen, her konuda efendisinin isteklerine bağlı olan genç kadın.
8. Gözümün nuru (**The light of my eye**): Sevgi anlatan bir seslenme şekli.
9. Şimşir tarak (**Boxwood scallop**): Devlere ait özel bir tarak.
10. Leğen (**Basin**): Genellikle, içinde bir şey yıkamak için kullanılan metal veya plastikten yayvan kap.
11. İki gözüm (**Sweety**): Sevgi ile yapılan bir seslenme şekli.
12. Kilim (**Rug**): Genellikle desenli, kalın, halıdan küçük, kıl veya yün dokuma.
13. Beddua (**Curse**): Birinin kötü duruma düşmesini isteme.
14. Aman (**Oh!**): Şaşkınlık anlatan bir söz.
15. Ok (**Arrow**): Yay ile atılan ince, kısa çubuk.
16. Yay (**Bow**): Ok atmakta kullanılan ağaç veya metal yuvarlak çubuk.
17. Sini (**Tray**): Üzerinde yemek yenilen yuvarlak, büyük tepsi.
18. Hâl (**Status**): Durum.
19. Müsaade (**Permission**): İzin.
20. Cellat (**Hangman**): Bir emirle adam öldüren kişiye verilen ad.
21. Darısı hepimizin başına (**Per millet**): Bir başarı veya bir mutluluk, başkası için istendiğinde söylenen bir söz.

6. Sonuç ve öneriler

Dil öğretiminin temel unsurlarından biri kuşkusuz kültür aktarımıdır. Batılılar dillerinin konuşulduğu ülkelerde bu durumu temel hedeflerinden biri hâline getirmişlerdir. Öyle ki devlet politikası düzeyinde bir konuma oturtturmuşlardır. Bu doğrultuda dillerini öğrettikleri toplumlara kültürlerini de öğretmektedirler. Bu sayede dillerinin kalıcı olmasını sağlamaktadırlar. Batılı toplumlar kültürlerini hedef kitleye aktarırken sinema, belgesel, afiş, reklam filmleri, roman, hikâye, masal vb. materyalleri kullanmaktadırlar. Burada dikkatimizi çeken unsur kullanılan her materyalin kendi kültürlerine ait olmasıdır. Böylece kültür aktarımı sayesinde dil kalıcı olmaktadır.

Son yıllarda ülkemizde bazı kurum ve kuruluşların Avrupa Dil Portfolyosu'nda geçen seviyelere göre kültürel öğeleri barındıran okuma kitapları hazırladığı görülmektedir. Ancak hazırlanan bu kitapların sayısı yeterli değildir. Bununla birlikte ortaya konulan kitaplardaki okuma metinleri yapay metinler olup kendi öz kültürümüzü yeterince yansıtamamaktadır. Bu noktada Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi üzerine çalışan araştırmacılar ve akademisyenler kendi öz kültürümüzü yansıtan masal, efsane, destan, halk hikâyesi gibi anlatılara yönelmelidir. Bu bağlamda adı geçen ürünlerin düzeylere göre sadeleştirilmesi yapılmalı ve Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylere sunulmalıdır.

Halk edebiyatı ürünleri, gerek yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde gerekse kültür aktarımında başta gelen ürünlerindedir. Ancak yabancılara Türkçe öğretimi alanında ortaya konan okuma kitapları, ders kitapları, çalışma kitapları vb. kaynaklar araştırıldığında ne yazık ki masallar üzerine gerekli ve yeterli çalışmaların yapılmadığı görülmüştür. Bu çalışmada buradan yola çıkarak Anadolu'da çok bilenen masallardan biri olan *Ağlayan Narla Gülen Ayva* masalı yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde B1 seviyesine uyarlanmıştır. Yapılan bu çalışma sayesinde hem Türkçe öğretimi hem de kültür aktarımı arasında bir köprü kurulmuş olacaktır.

Türk yurtlarında ve Anadolu coğrafyasında farklı farklı versiyonları bulunan ve yüzyıllardır çok geniş bir coğrafyada anlatılagelen *Ağlayan Narla Gülen Ayva* masalını B1 düzeyine uygun olarak seviyelendirmeyi amaçlayan bu çalışmanın, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında eksikliği hissedilen seviyelendirilmiş okuma metni sayısına bir katkı sunacağını öngörülmektedir.

Kaynakça

- Allen, D. (2009). A study of the role of relative clauses in the simplification of news texts for learners of English. *System, C. 37, S. 4*, 585–599.
- Ankara Üniversitesi TÖMER. (2019). Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 2. Ankara.
- Aşçı, M., Kaplan H. (2021). Yabancılar için Türkçe okuma kitabı 2: B1/B2 kurları. (Ed. Ufuk Deniz Aşçı, Süleyman Uzkuç). Konya: Palet Yayınları.
- Aydın, M. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders ve okuma kitaplarındaki kelime sıklığı ve seviyelerine göre sözcük hazinesi çalışması. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ayva, A. (2004). Mehmet Ali (Güneysınır/Konya) Köyü'nden derlenen masallar. *Türk Halk Kültüründen Derlemeler 2000*, 21-37.
- Bhatia, V. K. (1983). Simplification v. Easification – The Case of Legal Texts. *Applied Linguistics. C. 4, S. 1*, 42-54.
- Bölükbaş, F.; vd. (2020). Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe öğretim seti (Ed. Fatma Bölükbaş, Mehmet Yalçın Yılmaz, Funda Keskin). İstanbul: Kültür Basım.
- Bölükbaş, F. 2015. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma metinlerinin dil düzeylerine göre sadeleştirilmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 924-935.
- Candido, A., Maziero, E., Gasperin, C., Pardo, T., Specia, L. & Aluísio. S. M. (2009). Supporting the adaptation of texts for poor literacy readers: a text simplification editor for Brazilian Portuguese. In Proc. of the Fourth Workshop on Innovative. *Use of NLP for Building Educational Applications*, Boulder: Colorado.
- Daelemans, W., Höthker, A. & Sang. E. T. K. (2004). Automatic sentence simplification for subtitling in dutch and english. In Proc. of the 4th International Conference on Language Resources and Evaluation, Lisbon, Portugal.
- De Belder, J. & Moens, M. F. (2010). Text simplification for children. In Proc. of SIGIR 2010 Workshop Towards Accessible Search Systems, Geneva, Switzerland.
- Durmuş, M. (2013a). Metin değiştirimin dilbilimsel süreçleri. *JASSS, C. 6, S. 4*, 391-408.
- Durmuş, M. (2013b). İkinci/yabancı dil öğretiminde özgün ve değiştirilmiş dilsel girdi üzerine. *Turkish Studies, C. 8, S. 1*, 1291- 1306.
- Erol, H. F. (2014). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Temel Seviyede Kelime Edinimi. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gazi Üniversitesi TÖMER. (2019). Yabancılar için Türkçe B1. Ankara.

- Günay V. D., Fidan Ö., Çetin B., Yıldız F. (2014). İzmir B1 yabancılar için Türkçe ders kitabı. İstanbul: Papatya Yayıncılık.
- Krashen, S. (1985). *The input hypothesis: Issues and implications*. Longman.
- Long, M. H. (1996). The role of linguistic environment in second Language acquisition. In W. C. Ritchie, & T. K. Bhatia (Eds.), *Handbook of Second language acquisition*, San Diego: Academic Press.
- Lotherington-Woloszyn, H. (1993). Do Simplified Texts Simplify Language Comprehension for ESL Learners? In M. L. Tickoo (Ed.), *Simplification: Theory and Application*. SEAMEO Regional Language Center, Singapore.
- Mapleson, D. L. (2006). *Post-Grammatical Processing for Discourse Segmentation*. [Unpublished Doctoral Dissertation]. University of East Anglia, Norwich.
- Margarido, P. R. A., Pardo, T. A. S., Antonio, G., Fuentes, V. B., Aires, R., Aluisio, S. M. & Fortes, R. P. M. (2008). Automatic summarization for text simplification: evaluating text understanding by poor readers. *Companion XIV Brazilian Symposium on Multimedia and the Web*, 310315.
- Nation, P. (2001). *Learning vocabulary in another language*. Cambridge, England: Cambridge University Press.
- Nunan, D. (1999). *Second language teaching and learning*. Heinle & Heinle, London.
- Özcan, H. Z., Batur Z. (2021). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde bir metin uyarlama örneği: Köroğlu destanı. *Folklor Akademi Dergisi*. Cilt:4, Sayı: 2, 227 – 251.
- Öztürk, T., Akçay, S., Yiğit, A., vd. (2009), Gökkuşadı dil öğretim seti III. İstanbul: Dilset Yayınları.
- Petersen, S.E. & Ostendorf, M. (2007). Text simplification for language learners: a corpus analysis. *In Workshop on Speech and Language Technology for Education*. Pennsylvania, USA.
- Saggion, H., Gómez-Martínez, E., Etayo, E., Anula, A. & Bourg, L. (2011). Text Simplification in Simplext, making Text More Accessible. *Procesamiento de Lenguaje Natural*, 47, 341-347.
- Sakaoğlu, S. (2002). *Gümüşhane ve Bayburt masalları*. Ankara: Akçay Yayınları.
- Sandom, M. (2013). *Investigation into the efficacy of text modification: What type of text do learners of Japanese authenticate?* [Unpublished Doctoral Dissertation]. School of Languages and Cultures, Victoria University of Wellington.
- Siddharthan, A. (2004). *Syntactic simplification and text cohesion*. [Unpublished Doctoral Dissertation]. University of Cambridge.
- Specia, L. (2010). Translating from complex to simplified sentences. (Eds. T.A.S. Pardo et al.). *PROPOR 2010, LNAI 6001*, 30–39.
- TDK (2011). *Türkçe sözlük* (11. Basım). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yunus Emre Enstitüsü (YEE). (2019). *Yedi İklim Türkçe B1*. Ankara.